

РОМАН ДЕНА БРАУНА "ЯНГОЛИ І ДЕМОНИ": МІСТИФІКАЦІЯ, ХРИСТІЯНСЬКІ ЦІННОСТІ І МОРАЛЬ

Дорошенко Є. О.

(Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Дудченко М. М.

Коли кілька років тому наш читач уперше познайомився з американським письменником Деном Брауном (роман "Код да Вінчі"), аудиторія одразу розділилась на апологетів (нічого кращого в сучасній літературі немає!) і непримиренців (це взагалі не література). З одного боку, автор наповнював традиційний жанр детективного роману невластивим сюжетним матеріалом, де злочини спричиняються не корисливими мотивами, а афектами безкорисної, власне розумової, активності. З іншого – ефективно використав суто літературні техніки для досягнення явно не літературної мети.

Ще до кінця не розгаданою залишається таємниця його майстерності - як йому вдається змусити мільйонів читачів «ковтати» свої книжки зі швидкістю, що значно перевищує термін споживання звичайного детективу? Ден Браун – це блискуча науково – популярна література у раніше не баченій формі. Він оперує не окремими винаходами, а цілими проривними напрямками досліджень. Причому наголошує не так на технологічних досягненнях, як на їх духовних механізмах і наслідках. "Закони фізики – це полотно, яке Бог розстелив, щоб намалювати на ньому свій шедевр", - розмірковує він у "Янголах і демонах".

Твір Дена Брауна поєднує у собі ознаки різних видів роману – реалістичного, містичного та інтелектуального. Ще на початку книги автор заявляє, що посилання на усі твори мистецтва, історичні та архітектурні пам'ятки Риму є фактичними, їх можна побачити і сьогодні, братство "Ілюмінатів" теж існує.

Не дивлячись на те, що дія романів Брауна переноситься в Старий Світ, "Янголи і демони" - дуже американський по духу твір. Деякі критики заявили, що книги Брауна змушують американців вийти із шкарлупи їх егоїстичних уявлень про світ. Насправді все йде якраз навпаки: книги Д. Брауна – яскраве породження тієї ідеології, яку можна назвати "американоцентризмом". Для типового американця Старий Світ – це континент з великим минулим і нудним сьогоденням. Європа Брауна – це Лувр, Леонардо да Вінчі і Ньютон, Ватикан, Опус Деї і Ілюмінати, замки і собори, старовинні таємниці суспільства, фанатичні священики і аристократи, що вирожджуються.

Роман Дена Брауна "Янголи і демони" можна сміливо віднести до нового релігійного роману ХХІ століття. Серед його ознак – зацікавлення надприродним. У "Янголах і демонах" під загрозою знаходиться основа католицької релігії – місто-держава Ватикан. Підбурником спокою виступає смертельний ворог католицької церкви – таємна організація "Ілюмінати", таємне братство учених, яке здавалось би, давно кануло в минуле, проте раптово воскресло з небуття. Ілюмінати виявляються всього лише фантомом, містифікацією, під личиною якої ховається високопоставлений фанатик – священик, що виношував плани повернення минулої могутності церкви.

Головні герої прилітають до Риму і в пошуках розкриття жадливих злочинців з давнього таємного ордену Ілюмінатів відвідують музеї і архів Ватикану, численні церкви та різні культурні пам'ятки міста. І за якісь години вони потрапляють в таку велику кількість культурних і культових споруд, що простий смертний це не лише не може здійснити, а й простежити та усвідомити шлях героїв. Запрошений з Гарварду фахівець з символіки професор Ленгдон і його напарниця Вікторія Ветра зі швидкістю блискавки проносяться по пам'ятних місцях і професор згадує їх історію, а письменник через його спогади детально їх змальовує і дає їх мистецькі та філософські характеристики. Автор майстерно поєднує розвиток драматичних подій з описами мистецьких творів, щоб тримати читача у постійній напрузі і змусити його перегортати сторінку за сторінкою, аби розгадати авторський задум.

Конфлікт є основою будь – якого твору. Щодо конфлікту, то в "Янголах і демонах" ми можемо простежити декілька його проявів: 1) конфлікт головних героїв; 2) внутрішній конфлікт; 3) конфлікт із суспільством; 4) конфлікт із невідомим; 5) конфлікт із Богом.

Без сумніву, поява таких романів, по-перше, служить розвитку церковного життя: щоб церква намагалась не так засудити, як зрозуміти світобачення й погляди своїх недоброзичливців, була живою творчою інституцією. По-друге, вони можуть цілеспрямовано слугувати дискредитацією християнських цінностей і моралі.